

SUCEAVA

Iulie - August 1926

AN. I
1926

FĂT-FRUMOS

Nr. 4

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI FOLCLOR

Redactor: Leca Morariu

ION GRĂMADĂ

născut la 3 Ianuarie st. nou 1886, mort eroic
în 27 August 1917 la Cireșoaia

Editori: Leca Morariu și Bucur Orendovici

Apare tot la două luni

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
SUCEAVA, Spital

ABONAMENTUL (achitat anticipativ):

În Țară 100 lei pe an

În Străinătate 300 lei pe an

Colaboratorii plătesc*) jumătate!

CUPRINSUL :

Leca Morariu

V. Bogrea

I. E. Torouțiu

Leca Morariu

G. Voevidca

Gh. Maxim

Chr. Geagea

Cimilituri

Leca Morariu

Gh. Maxim

Chiuituri

Cântece

Leca Morariu

De-ale Administrației; De-ale Redacției; Bibliografie.

Lui Ion Grămadă

Quaerenti

Traducători și traduceri

I. Grămadă la Istroromâni

Iulie

Scrisori inedite de Șt. O. Iosif

Cum s'amintă vrearea feților

(în dialect aromân)

culese de Leca Morariu

Un băiat și jumătate trad. din

P. Rosegger

Pe urmele lui Șt. O. Iosif

culese de G. Ionescu și L. Morariu

culese de D. Dan, L. Morariu,

I. Avram și A. Bilețchi

Multe și mărunte . . .

*) Li se atrage însă atenția că mai sânt și reviste cari își plătesc colaboratorii!

AN. I

1926

FĂT-FRUMOS

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI FOLCLOR

REDACTOR: LECA MORARIU

Nr. 4

Lui Ion Grămadă

În 20 Iunie 1926 osemintele lui Ion Grămadă fură așezate la loc de veșnică și vrednică odihnă în țințirumul din preajma Cetății lui Alexandru cel Bun și a lui Ștefan cel Mare. Și l-au dus, după scurtul lui popas din capela lui Anastase Crimca, cu mare vâlvă și cu alaiu de norod și de oșteni, ca să-l așeze acolo unde străjuește acum ca o pilduitoare strajă a vredniciei moldovenești...

Mergeam în gând pe urma sicriului lui... Și o tristă și o veselă duioșie mă îndemna să dau mulțumită micului sicriu ridicat deasupra atâtui învălmășag de norod... Și prinosul de mulțumită mi se legăna între mai multe gânduri. Să mă opresc la tovarășul de școală Nicuță Grămadă, vioiul nostru îndrumător în ale cetitului din marile literaturi universale și aprigul nostru răzvrătitor din colindări nocturne printre acele ruini Sucevene ale slavei strămoșești, în cari cu vraja lui Grigori Alexandrescu copiii de noi vedeam spada lui Ștefan Voevod fulgerând înspre minciuna Vienei..., ori să mă opresc la mai maturul dar nu mai puțin stăpânitul coleg de dascălie iredentă din grelele zile ale meschinăriei austriace?...

Și când, ajunși în dealul Tătărașilor, Suceava, cu slăvitele ei turle, rămase la poalele noastre, și când colo la o bătaie de săgeată, căruntele ziduri ale Cetății ne salutau cu mărturia lor de mărire a trecutului și de nimicinicie a bieteii vieți pământești, și când cu semnul celei mai mari cinstiri, oșteni și preoți și țărani și floarea cărturărimii bucovinene l-au astrucat în loc de „vecinică” odihnă..., atunci îndoiala mi se lămuri. Și peste marginea pragului celor veșnice îi mulțumiam lui Ion Grămadă că ne-a răzbunat și că el, răzvrătitul, alina suferințele tuturor adevăraților dezertori rămași în armata minciunii austriace!

Leca Morariu

Quaerenti

Tu cerci să deslușești prin ceață
 Fiorii cei dintâi de viață
 Și te consumi să luminezi
 Adâncu'n care ai vrea să vezi . . .
 Zădarnic! Nu-s decât morminte
 Acolo, și, oricât de sfinte,
 Din ele umbre doar și oase
 Răspund, cu șoapte dureroase . . .
 Să'ntrebi, atunci, pe cei ce cântă,
 Și plâng, și râd, și se frământă,
 În jurul tău? Acolo-s măști
 Din mimul vieții și sânt căști
 Din veșnicul războiu ce n'are
 Timp liber pentru cugetare.
 — Ci tu coboară-te în tine
 Și, cred, țe-i lămuri mai bine:
 Acolo vin, deși nu-i chemi,
 Strămoșii toți din alte vremi,
 Căci tot ce-a fost mai viu în ei
 Trăiește'n tine, — vrei - nu vrei . . .
 Te fă, dar, propriu-ți scafandru
 Și fii convins: nici Alexandru,
 În nesfârșita lumii Mare,
 N'a pescuit mărgăritare
 Mai multe și mai dragi ca tine . . .
 Acolo-i taina: cată bine!

V. Bogrea

◄ = ◻ = ►

Traducători și Traduceri...

Hoffmann, Povestiri Fantastice, traduse de Ludovic Daus,
 ed. Biblioteca pentru toți.

Unul din semnele progresului național este și apariția bibliotecilor de popularizare și de specialitate. În toate țările s'au făcut încercări de a răspândi în păturile cele mai largi creațiunile artei, științei și literaturii, tălmăcite pe înțelesul celor mulți

și tipărite cu îngrijire. În vremurile bune, când manopera și materialul cărții reprezentau cheltueli derizorii sau în orice caz suportabile, editurile făceau un sacrificiu cerut de interese mai înalte decât cel de ordin negustoresc. Atunci gestul se putea face, ușor și se făcea pentru ridicarea masselor și luminarea lor; astăzi însă a edita lucrări pentru mulțimea cetitorilor înseamnă că apelezi tu la sacrificiul ei pentru ca prin obolul obștesc cât mai larg, să ți se înlesnească multiplicarea manuscriptului. Nimeni și nimic nu va putea face să înceteze plângerea generală că „nu se citește” decât răspunsul: ce nu se citește și cine nu citește. Lumea cărțurilor preocupată de multiplele griji materiale zilnice, sărăcită prin războiu, și după războiu lăsată în mizerie prin salarizare insuficientă, este lipsită nu de gustul și dorința de a-și alimenta mereu spiritul prin citit, ci de timpul necesar pentru această preocupare. Cărturarul nu mai duce acea viață patriarhală, liniștită, dinainte de războiu, când retribuția lunară îl pune la adăpostul luptei pentru existență. Intervine și lipsa banului pentru a-ți putea procura cartea dorită, iar cei ce au bani, în cea mai mare parte sânt stăpâniți de alte interese. Clasa de „sus” mai rar îl va putea savora pe Creangă. Și atunci rămâne apelul la cei de jos... Aceștia ar putea ajuta editurile în străduințele lor. Când însă acest apel se face, fie chiar și sub forma deghizată a unei pretense jertfe în interesul educației generale, atunci cuvântul trimis în popor trebuie să fie bine cercetat, bine prins și bine acomodat în fond și formă mediului căruia se adresează.

O traducere poate jertfi frumuseța în favorul exactității, alta: liberă și îndepărtată de text prin îmbrățișarea a tot ce e farmec și poezie în limba traducătorului. Credem a nu spune prea mult afirmând că traducerea lui Ludovic Dauș nu corespunde nici uneia din aceste condițiuni.

La o reeditare a Povestirilor, pe titlul cărții ar fi necesar să se arate și pronumele lui Hoffmann, căci Germanii au cel puțin tot atâți Hoffmanni câți Popești au Români, atât între scriitorii de valoare cât și între pamfletari. Dar și respectul care-l datorești fiecărui om, îți dictează să-i scrii numele așa cum obicinuește el să semneze. Înțelegem că pronumele prea multe ale lui Hoffmann de care vorbim, n'ar fi putut încăpea într'un singur șir și estetica tehnicei n'ar fi îngăduit două rânduri, dar traducătorul putea pune măcar inițialele: Ernst) Th(eodor) A(madeus) Hoffmann, cum îl scriu conașionalii săi.

În introducere nu se caracterizează îndeajuns de lămurit opera lui *E. Th. A. Hoffmann* și curentul literar căruia a aparținut sau mai bine zis din care a ieșit în relief.

E. Th. A. Hoffmann (1776–1822) este o apariție ciudată în literatura modernă germană. Muza lui somnambulă i-a inspirat cele mai fantastice și bizare subiecte. Ochii poetului în care se reflectă chipurile povestirilor sale fioroase sânt niște oglinzi concave sau conexe. Eroii lui apar strâmbi, costelivi, cu părul zburlit, ca însuși portretul autorului. Pasiuni extraordinare, aventuri nebune, puteri nevăzute, întâmplări misterioase, iată acțiunile de predilecție pe care le inventează *E. Th. A. Hoffmann* și le cerne în mintea sa extaziată și le toarce și întoarce până ajunge la culmea bizarului, la demonism. E un specimen în scrisul lumii întregi. S'ar putea asemena doar cu americanul *Edgar Allan Poe* (1809–1849). În opera lui Hoffmann ni se prezintă cele din urmă consecințe ale romantismului epocii sale, e însuși romantismul dus la extrem.

Nu-i aici locul pentru a intra în amănunte în privința operei originale. Ne interesează acum traducătorul, munca și priceperea sa. Întâiu o constatare: Ludovic Dauș n'a tradus după textul original, ci probabil după o traducere franceză, de unde se pare că a peticit și biografia lui *E. Th. Hoffmann*. Deaceia deosebirea între traducerea românească și textul original în unele locuri este foarte mare, în altele origina'ul aproape nu mai e de recunoscut, după traducere.

O probă de alterare a textului și stângăcie în acelaș timp:

„Hatte der Chevalier damals, als er für den alten Obristen pontierte, glänzend gespielt, so war dies jetzt doppelt der Fall. Blindlings, ohne Wahl zog er die Karten, die er setzte, aber nicht er, die unsichtbare Hand der höheren Macht, die mit dem Zufall vertraut, oder vielmehr das selbst ist, was wir Zufall nennen, schien sein Spiel zu ordnen“.

Ludovic Dauș traduce frazele acestea „precum urmează“:

„Dacă, când a pontat pentru colonel, cavalerul jucase cu brio, de data aceasta, fu cu totul altceva: orbește, fără să se gândească trăgea cărțile și o mână nevăzută, mâna soartei, părea că îngrijește de jocul său“ (25).

„Dacă, când a pontat pentru colonel, cavalerul jucase cu brio, de data aceasta fu cu totul altceva“... poate fi orice, numai frază românească nu. Confrontând textul cu originalul, se

pot vedea falsuri, eliziuni arbitrare și adausuri fără rost. Iar exemple de acest fel se găsesc destul de multe. Și nu atât inexactitatea traducerii te surprinde, — căci cine citește o lucrare tălmăcită, beletristică mai ales, cu textul original alături? — cât mai mult limba întortochiată, inadmisibilă.

În povestirea „Norocul la joc“:

„Privindu-l cu *fixitate*“ (16).

„De câte ori baronul *ridica capul*“ (16).

„Prezinta spectacolul rar al unui jucător desperat *că câștigă*“ (16).

„Fără ca el *însăși* să observe“.

„Sunt convinși *că* ca și mine priviți duelul *ca* (!) o nebulie“ (19).

„De altfel veți înțelege *că dacă, după ce* m'ați ofenzat, voiți să reparați aceasta ofenză prin dar de bani, n'aș putea, ca om de onoare, să primesc o așa reparațiune“ (19).

Textul german e următorul:

„Zu dem werden Sie selbst erachten, dass ich, glauben Sie mich beleidigt zu haben, und wollen es durch ein gut Stück Geld abmachen, dies unmöglich als ein Mann von Ehre würde annehmen können, wäre ich auch nicht Kavalier“.

Precum se vede forma originalului e tot așa de complicată ca și subiectele pe care le îmbracă, — dar corectă. Oricine însă va citi textul traducerii, se va împiedica de construcțiuni silite, artificiale, greoaie, ca: „Dealtfel veți înțelege *că dacă, după ce* m'ați ofenzat...“

Înțelesul s'ar fi putut reda în felul următor: „Dumniata presupui că m'ai ofensat și vrei să mă împaci cu o sumă oarecare de bani; vei înțelege însă că mi-ar fi imposibil — ca om de onoare — să primesc o așa satisfacție“ — sau: D-Voastră pretindeți etc....“

„Viața mea n'are aceeași valoare ca și a voastră“ (207).

E vorba de un baron. „Voastră“ este traducerea franțuzescului „Votre“.

„... privirea străinului producea în el o așa turburare încât nu-i putea susține *fixitatea*...“ (20).

„Întâmplă-se ca privirea mea, reluă străinul, să pătrundă destul de adânc în inima *voastră* și să vă arate primejdia la care sunteți expus!“ (20)

Textul german:

„Möchte“, sprach der Fremde, „möchte doch mein Blick in Ihrem Innersten, drang er wirklich hinein, den Gedanken an die bedrohliche Gefahr aufgeregt haben, in der Sie schweben“.

„Îți jur *pe* (!) *pronia cerească* *care*...“ (48).

„Femeia mea e o sclavă, ca să fie jertfită capriciilor unui om care o joacă și o prețaluște“ (50).

Capriciilor și prețaluște în aceeași frază fac impresia unui țaran în opinci și frac, mâncând borș la Capșa...

„o voiu desface-o“ (67).

„amândoi suntem închiși în casa de nebuni și ai un dinte pe mine din cauză că eu cred că sunt D-zeu-Tațal“ (79).

Cu traduceri de felul acesta nu faci nici un serviciu și cu atât mai puțin ele pot figura în colecția unei biblioteci de popularizare!

I. E. Torouțiu

Ion Grămadă la Istroromâni

I.

Bănuiala mea din „Junimea literară“ 1926, 116–117 că Grămadă l-o fi cunoscut pe Istroromânul Mate (Matei) Turcovici pe drumurile Abbaziei se confirmă cu următoarea mărturie a lui Grămadă publicată de d-l C. Loghin în „Glasul Bucovinei“ An. VI 1923, Nr. 1190 cu titlul *Din hârtiile lui I. Grămadă. Într'un sat istro-român: Jeiunu.*¹⁾

L. M.

II.

Pe Mate Turcovici, *cărburar*²⁾ român din Jeiunu, l-am întâlnit pentru prim dată în Abbazia pe malul mării: un om uscățiv și cu fața neagră din pricina *cărburilor*. Venise împreună c'o copilă a lui și acum se întorcea acasă vesel, căci vânduse bine cărbunii. Aproape toți Istro-Românii se ocupă cu vânzarea de găini și de cărbuni pe cari îi desfac mai ales în Abbazia, Volosca și Lovrana.

Când mă apropiai de dânsul, el mă salută: „Bura xi“³⁾ domnule!⁴⁾ Bucuria mea era mare că am putut să întâlnesc pe un Istro-Român și aș fi vrut să stau mai mult de vorbă cu dânsul, dar el se grăbia, căci se apropia seara. La despărțire însă mă invită să merg în satul lui: „Veriți la Jeiunu,¹⁾ Domnule!“

¹⁾ Articolul acesta zice mereu Jeiunu, unde noi știm că satul acesta se cheamă slovenește *Jeiane* iar istroromânește *Jeianu*.

²⁾ = cărbunar.

³⁾ = Buna ziua.

⁴⁾ Nu știu ori de cuvântul *domn* are în istroromână și accepțiunea aceasta; istror. *Domn* = Dumnezeu!

Și odată când am avut vreme, mi-am luat o excelentă hartă a Istriei și am plecat spre Jeunu, satul lui Mate Turcovici, să văd cum trăiesc oamenii cea.

De vrei să mergi mai repede, iai tramvaiul din Abbazia, treci prin Volosca și ajungi la Matuglie, de unde iai trenul până la stația Jurdane, în care te dai jos. De afli o trăsură, norocul tău, de nu, pleci apostolește numai cu cârja în mână spre satele Bergul⁵⁾ cel mare și Bergul⁶⁾ cel mic. Anevoios drum, să te ferească D-zeu sfântul! Numai pietre și jur împrejur pustiu și trist, de te doare inima. Doar aici e Carstul cel pleșuv, sărac de păduri și apă! Podgorii însă cât lumea! Din când în când dau de cârciume așezate la marginea drumului. Pe firmele uneia stă scris: Ivan Slavici. Intru înăuntru și beau un pahar de vin în cinstea novelistului nostru, al cărui nume, întâlnit prin așa pustietăți, mi-a adus aminte de Popa Tanda și de Scormon. Dar văd că numele lui Slavici îl întâlnesc și la alte cârșme, în cari, dacă ai tot cinsti, n'ai mai ajunge nici când la Jeunu.

Soarele arde și setea mă chinuie; intru la o casă dintr'un cătun croațesc și cer apă, *voda*, ei însă zic că de mult li s'a sfârșit apa în cisterne și acum beau vin⁶⁾ până ce vor da niște ploii și se va aduna alta prin cisterne și vor învia izvoarele. Mi-au dat și mie un pahar de vin și când am vrut să le plătesc, n'au voit să primească bani: vinul e pe acolo mai ieftin și mai mult ca apa. În alt cătun, la altă casă, tot vin mi-au dat. Gândiam atunci așa: de-ar ști bețivii de prin țările noastre că prin Carstul istriean oamenii beau vin în loc de apă, toți ar năvăli încoace și nime nu s'ar mai întoarce îndărăt.

Vai de satele cele! Tare-s murdare, afumate, fără uliți și fără verdeață, afară doar de vița de vie.

Afară la câmp sânt și ceva fânațe, dar puține. Iată că dau și de o pădure deasă de fagi și mesteceni și, când să intru într'însa, începe a curge ploaia cea atât de dorită de Istrieni. Se întunecă, drumul e plin de noroi; la o răspântie se desfac mai multe căi, încât nu știu pe care să apuc: de scos harta nu puteam, căci ploaia prea tare. Deodată-mi iese înainte un Croat, care-l cunoștea bine pe Mate Turcovici și în schimbul a două coroane mă conduce până la Jeunu, croațește Jeiane.

⁵⁾ Mi se pare că trebuie îndreptat: *Bergudul mare și Bergudul mic*.

⁶⁾ Avea deci dreptate Istomânul Ive Claniaț (din Bărdo) să zică: *Apa nu-i bună nanche'n opinci* (= apa nu-i bună nici în opinci) vezi „Făt-frumos” 1926, 81.

Imprejurul satului sânt păduri pe cari le devastează cărbunarii Istro-Români. Satul are *deve* *zece* și două case (nouăzeci și două de case), toate de piatră, unele chiar c'un etaj; aici totul e de piatră, grajduri de piatră, gard de piatră jur-împrejur.

La marginea satului e casa de piatră c'un etaj a lui Mate; poartă No. 20 și-i tot așa de afumată ca și cele croațești. Mate nu mai poate de bucurie, când mă vede în casa lui: „*Bine ai venit, D-le!*“

Tinda care servește de bucătărie e afumată și plină de gloata lui Mate. Tocmai pune masa: „*Sedeți de-i merindă* ⁷⁾ *palentă*, ⁸⁾ *origi* ⁹⁾ *cu carne și slănină!*“ Mi-a dat o *lingură* și un *critu* ¹⁰⁾. Va să zică și aice e palenta (mamaliga) semnul caracteristic ¹¹⁾ al nației noastre. „*Vlați-vă* (luați-vă) *slănină de porco și pureți-vă* (puneți-vă) *popâr* (piperiu). *Acum* ¹²⁾ *reți vir?*“ (vreți vin). Și mi-a adus și vin roșu din *oștărie* (ital. osteria = cârșmă). Dar nu puteam nici să mânânc nici să beau, căci cum auziam câte-un cuvânt curat românesc, îl și scriam, după-ce mi-l repetau de două, trei ori. Trebuie să fi râs mult de mine, după-ce m'am dus dela dâșii. Mă uit lung la Mate, abia-l recunosc, așa-i de curat și de spălat astăzi, doar e zi de Duminică. El iar mă îmbie cu vin, zicând că-i bun: „*Il cunose de ciudă* ¹³⁾ *vreme!*“

Imi spune că au și biserică, dar *prețu* e în *Mune Grande*, capitala districtului Castele nuova. Duminica și în sărbători, când preotul slujește în *Mune Grande*, ei trag clopotele la bisericuța lor, în care se strâng și se roagă singuri. Numai rar abate și preotul prin singurătatea lor.

Incepe a-mi spune că mai sânt Români de ai lor: „Ma căs-trei *seliști* (sate) după codru de *Ciribri*, ¹⁴⁾ Jeninu, Susnevița, Fianona și nu știu cum se cheamă înc'o seliște“ (va fi poate Albona). Dar, zice el, că'n satul lor se *cuvintează* altfel ca'n Susnevița. ¹⁵⁾ „*Iușt* ¹⁶⁾ *asa*“ și-mi numi câteva cuvinte cum se rostesc în Sus-

⁷⁾ = de-i mânca, de-i merinzi.

⁸⁾ = polentă, mămăligă.

⁹⁾ = orez.

¹⁰⁾ = cuțit.

¹¹⁾ = Precizăm în'reaga Istrie și „Liburnie“ e mamaligofagă! (vezi I. Maiorescu, *Itinerar în Istria* 1900, 74).

¹²⁾ = Acum.

¹³⁾ = multă.

¹⁴⁾ Pentru această poreclă a Istroromânilor vezi articolul lui Sextil Pușcariu, *Numirile de Țințar și Ciribri* în „Junimea literară“ An. XII 1923, 23.

¹⁵⁾ Just! cf. d. p. Iosif Popovici, *Dialectele române din Istria I* 1914, 100.

¹⁶⁾ = chiar.

nevița și cum în Jeiunu. Mă gândesc că ar fi bine să-mi spuie Tatăl nostru, dar nu-l știe; băiatul (feciorul) lui însă-l știe pe jumătate:

„Tșoia a nostru carle-ști'n ceri, posvetiti numele tale, cum e nevo așa-i și pe pământ păra a nostra dănavo și astăzi... și așa *rente*“¹⁷⁾.

Mai mult nu știa¹⁸⁾.

Iulie

Amiază și dogoare —
și purpură aprinsă—și chiote de soare—
și hohot de colori! . . .
Iar sunetele-s clare de par'c'ar fi cuvinte . . .

Sub binecuvântarea
cea rodnică-a luminii,
întinderea fierbinte
cu ondulări de linii
domei înnoată'n marea
de grâne, de mirezme și splendori . . .

— Iar drumul brun,
ce'n zori,
tăcut și trudnic,
curgea prin grâu
asemeni unui leneș râu,
e beat de soare-acum și joacă brudnic
săltându-și calea, chiotind nebuș:
că poartă'n sine nesfârșirea largă
din care vine și spre care-aleargă!

Ca drumul vagabond
ce-și moaie sveltul său contur
în unda zării, —
ca largul ce-mi mângâie tristețile visării,—
mi-aduc adânci-ți ochi de-azur,
copile blond,
lumina și parfumul și nădăd depărtării . . .

George Voevidca

¹⁷⁾ = înainte.

¹⁸⁾ Fragmentul acesta se oprește aici și, atât cât-i, pare a fi fost pregătit de Grămadă pentru „Neamul românesc literar“, vezi sfârșitul scrisorii din „Junimea literară“ 1926, 120.

Șt. O. Iosif pe urmele lui Ștefan Vodă al Moldovei (Scrisori inedite ¹⁾) ale lui Șt. O. Iosif.

I.

Dacă Sainte-Beuve, inauguratorul criticii pozitivistice, nu lasă să-i scape printre degete nici un amănunt din viața scriitorului-artist, nu vom pregeta nici noi să dăm la lumină tot ce-am putut afla despre Șt. O. Iosif.

Familia Iosif mi-a încurajat inițiativa iar d-na Natalia Negru mi-a comunicat câteva din scrisorile lui Șt. O. Iosif, scrise atunci (1904) când poetul umbla pe urmele lui Ștefan al Moldovei pentru a se achita de însărcinare despre care el însuși ne spune ²⁾: „In legătură cu alte dispoziții luate din vreme, d. Spiru C. Haret, Ministrul Cultelor din acele zile mi-a dat și mie însărcinarea oficială de a scrie un poem despre Ștefan cel mare”.

Iată-le acum aceste mărturii ale omului și ale poetului.

II.

Gh. Maxim

(I-a Scrisoare ³⁾)

Li scumpă,

Sânt în restaurantul unei stații mici, unde trebuie să aștept, nu mai puțin, de 3 ceasuri. Din greșală, am luat un tren care mă ducea spre Cernăuți, în loc să iau o trăsură la Pătrăuți lângă Suceava. Greșala nu e numai a mea ci a oamenilor cari m'au informat greșit, și nu mi-au spus că sânt două sate, cari poartă numele de Pătrăuți, astfel că am fost silit să mă cobor din tren aici, și să aștept un altul, care să mă întoarcă la Ițcani. Pe mine m'a amuzat mult zăpăceala asta, mai ales, că am tot timpul, ca să-ți scriu ție. Cum mi-aș petrece vremea mai bine, decât stând de vorbă cu tine! De ce nu ești acum lângă Steo, aici unde nu ne știe nimeni, și nimeni nu s'ar interesa de noi. În tren am călătorit în același compartiment cu doi însurăței. Păreau așa de fericiți! Se uitau pierduți unul la altul, și nu îndrăzniau să se sărute din pricina mea. Văzând eu cum stau lucrurile, m'am retras într'un colț, și am închis ochii, făcându-mă că dorm dus. Dar nu puteam să dorm, gândul meu zbura mereu la Li, și tot la Li m'am

¹⁾ Vezi și „Junimea literară” An. XV 1926, 100.

²⁾ Șt. O. Iosif, *Din zile mari*, București 1905, Prefață pag. 7.

³⁾ Scrisoarea nu-i datată, dar după cuprins și în raport cu celelalte scrisori trebuie să fie scrisă în 7 Mai 1904, înspre ziuă.

gândit, până ce m'a învins oboseala, fără de veste. Când am deschis ochii, se luminase de zi, eram aproape de Roman. Dimineața se arătase ursuză, cerul aproape tot acoperit cu nori, numai spre răsărit o dungă de un albastru așa de dulce și limpede, știi tu... Oamenii erau la lucru, femeile desculțe se opriau rezemate în sapă și se uitau lung în urma trenului. Și eu, somnoros, nu mă mai saturam să privesc țara Moldovei! Vai, ce frumoasă e Moldova, Li!... Ce frumoasă e țara Domniței Li, frumoasă ca și fata lui Negru împărat de la Buciumeni.

N'aș schimba un petec de pământ din țara asta pe toată împărăția pământului cu frumusețile lui îndepărtate. Aici aș vrea să trăesc și să mor, alături de Lia mea adorată, și-mi sângerează inima când mă gândesc că tu ai rămas în București, unde e praf, căldură, plictiseală. Te văd tânjind, scumpa mea floare, și nu pot să-ți ajut cu nimic, și am remușcări, că singurel mă bucur de libertate și voiu vedea atâtea locuri frumoase.

Aproape de Pașcani, un nor greu a întunecat deodată toată bolta cerului. Eu stam la fereastra vagonului.

O păsărică speriată se lăsă la pământ și cearcă iar să se ridice, bățând din aripioare, parcă ar fi vrut să zboare spre mine, să-mi spună ceva. Dar, trenul aleargă cu o viteză nebună, vrea pe semne să scape de furtună care a început să vâjje pe sârmele de telegraf. Vântul îndoaie cu furie copacii de pe marginea drumului. Trenul fuge speriat spre zarea luminoasă, unde sclipește un orașel scăldat în soare, cu biserica la mijloc, al cărei turn parcă-i face semn, și se tot apropie. Dela Pașcani încolo, rămân singur. Atunci, cu stăruință, scot din buzunar fotografia Lialianeii, pe care o port veșnic la mine; atâta mângăiere am și eu. Și mă uit lung la acel chip adorabil și sfânt, până ce mi se pare că prinde viață, și parcă îmi șoptește: Steluțico, ce te uiți așa la mine? Dar conductorul apare în ușă, repede ascund fotografia. — Cine s'a urcat la Pașcani? — și conductorul trece mai departe tușind. Iar eu, aduc iar la gură talismanul meu adorat, și-i spun vorbe dragi de mângăiere, până ce mi se lasă o ceață pe ochi. Cine m'ar vedea, ar crede că plâng. Dar steo nu plânge, e cuminte și nici Li nu plânge, așa e, că nu plânge Li?

— — — — —

În restaurant e liniște. Doi funcționari dela gară vorbesc într'un colț, și din când în când, mă fixează, pe semne, că nu sânt obișnuiți să vadă oaspeți la ora asta. Chelnerul crezând că-mi

face plăcere, dă drumul unui fonograf, care se pornește să cânte un vals sgomotos; după cum vezi, nici aici, în colțișorul ăsta depărtat de țară nu poți *scăpa de calamitatea invențiilor moderne*. Stăpânul restaurantului e rutean, chelnerul neamț, și amândoi vorbesc foarte stricat. Li întreb de țărani, și-mi spun că cea mai mare parte sânt Unguri, și Șvabi și Ruteni; iar Românii sânt prea puțini, și foarte săraci.

Cum s'amintă vrearea featilor

(In dialect aromân)

— Avdzît hîbarea ațea noaua? — dzisi Nuli cărvănarlu, a vi-
șin'lor adunaț, 'nă dumînică după prîndzu, tu aumbra a nucleu
al Șotă.

— Țe hîbari, nu știm țiva, — dzisi Mitlu al Cuși.

— S'isusi Nasi ali Sirmă cu Mia al Șucă; aeri alăxiră nea-
lile și astară va arucă tufechea. —

Tuț si ciudisea, cum di Mia al Șucă, feată mușată, di soe
bună și cu prică bună, apufăsi si l'ea pri Nasi ali Sirmă, ficior
bun, ama niți mușat, niți avut și niți di soe. Mulți tiniri u
căftară Mia, și țe tiniri, di ațeli cama bunl'i di tu hoară, ama
nisă spunea că ari ninca chiro, că nu-l'i își tih'ea, și tora apufisi
s'l'ea pri ațel țe manaintea niți că vrea si-lu mutrească.

— S'isusiră di vreari, — greaști Mitra, un tinir picurar, — și
iu easti vreari, easti și bană bună.

— Ehe, — dzisi Dula, un auș ca di vîrnă șaptidzățî di an'i, —
si alixi lumea, nu-i cum era ună oară. Tu chirolu a nostru nu
cutidza niți ficiorl'i, niți featili si s'isusească fără știrea a părinți-
lor. Mași pruxinitili ndridzea tuti isusirli, că nîse zbură manainti
cu părințil'i a tinirlor, și apoia, lucurlu era bitisit, lî aspu-
nea a tinirlor di isusiri. Asîndză s'turnară lucrili anapușa: tinirl'i
s'isusescu manainti și apoia lî aspun a părinților că vor si s'isu-
sească. Asîndză tinirl'i alăxescu cărți, 'ș-fac seamni di vreari cu
mîndila, cu mîna, 'ș-pitrec pișchesi, fără si știbă părințil'i.

— Cum? ghini era atumțea? — dzisi Mitra picurarlu, — lumea
era zgurghisită, tinirl'i s'isusea după vrearea a părinților, nu după
inima a lor. Asîndză lumea n'ardzi trî nîinti, s'diștiptă. Ghini feați
Mia al Șucă di 'ș-aleapsi pri Nasi ali Sirmă, că pri năsu lu vru.

— Io nu știu ca si-l lo di vreare, — dzisi Joti, araftul, — an'ia
nu-n'i si pari lucru curat, aoa, n'i se pari că burdul'aclu l'i turnă

mintea și-l'i dișcl'ise inima, că eu știu ghine, multu ghine, că Mia nu-lu vrea pri Nasi iuvașiuva, că nu vrea si-l'i avdă niți numa și niți caplu și șută tra si-l veadă. Ama, cum vă-spușu, burdul'aclu bitisi lucurlu aoa, că el șută mintea a tinirlor.

— Cum, burdul'aclu poate si alăxească mintea a oamin'lor? —
'ntribă aușlu Dula.

— Burdul'aclu fațe Ȭamati!

— Știu că s'fac amăi și că eali șută mintea a oamen'lor, ama di burdul'ac prota oară avdu. Ia aspuni-nă, cum s'fac aesti Ȭamati?

— Ascultaț s'vă aspun. Și s'nu vî se pară paraxin, ică șică, că Ȭuchimia aestă u feciu eu și am avdzită și de la alți. Mul'a-ri-mea vî se pari mi vru diunăvară? Prota oară cîndu l'i spușu că u am tu vreari, niți că vru si știbă de mini. După născântu chiro, cîndu mi dușu si u caftu, iți mi vidzu că intrai tu uburlu acasă'l'ei al'ei, s' alipidă ca ună țerbă pri scări și s'incl'ise tu u-dălu din sus. Cîtă oară șidzui eu aclo și zburii cu părinți'l'ei al'ei, nisă niți că vru s' easă di tu udă. De câte ori u andîmuseam în cali, turna caplu al'urea tra s'nu mi veadă. Dzilili di sărbătoari cîndu n'irdzeam la băsearică, ică la cor, tut ași, 'n'turna păltărli. Cîndu mi videa l'i-se aspîrdzea chefea și ducheam că nu mi vrea. Paspîrdzați di meși mi tuchii di vrearea al'ei. Chirolu aestu n'i-se păru ună etă. Aveam slăghită di n'i-avea armasă chealea și oasili. N'i-se părea că aveam ună h'avră ascumtă tu oase, țe mi arudea, și aștiptam harlu dzuă cu dzuă. Lumea pistipsea că h'iu lindzit di ohtică și că va u arup ciora. Tut mi miduiam cum se-ascap di aestă cripari. Ună dzuă apufășii s'n'i alas zăna-tea di-arafta și s'fug diparti. Cu parazl'i țe aveam, acumpărai ținti muli ș'mi feciu cîrvănar, maș tra sh'iu diparte de hoară și s'nu u ved pri nisă. Vă si pare că putui si agărșescu? Iuvașiuva. Doi an'i di dzîli lucrui cu ună cîrvani mari tu Caterină'l'ei, fără s'mi duc acasă. Mu-mea n'i-scria s'mi tornu 'nhoară că l'i-era dor di mini. Ună prumuveară nă dusim la mănăstirlu di Zaburda tra si 'ncărcăm grîu tră tu Zagori. Era cătră tu amurdzită cîndu agiumsîm ningă mănăstir. Noaptea eu vigl'ai cîrăuli tras' nu intră mulili tu agri. Eu cîntam cîntiți di dor tra si-n'i treacă oara și tra si-n'i versu foclu di tu inimă. Cătră tu apirită, ved că s'aproachi di mini un om vîrnă țindzăți di an'i. Era picuralu di la mănăstiri. El în'i dzâți: — Tută noaptea nu-ți tăcu gura, tinire, culcă-ti tora dzua, barem, tra s'dorn'i și s'ti discurn'i. Asăndză aveți cali lungă, cum va imni nisumnat și curmat? --

— Nu pot s'dormu oaspe — l'u tornu eu — somnul a meu easte puțin, ca unui pul'u, că mi dișteptu la ațea cama n'ica lavă ș'apoia nu pot s'incl'id ocl'il'i, ma mi tornu cîndu di ună parti, cîndu di alantă, minduiri greali n'itrec pritu minti și așteptu si-apiră cit cama ayon'a. Și-n'i yine ahîntu greu cîndu avdu sosli' a mei că dormu ghini!

— Țe minduiri ai di nu ti acată somnul? Spune-n'i an'ia că poate si știu și eu vărne il'eace.

— Dorlu ameu nu treați lișor — l'-u tornai eu. că am ună rană țemi aroadi. Eu trag di vreari, și vrearea atihă nu are yitrie.

— Ma h'ii lîndzit di vreari va ti vindic eu — n'i-dzîse picuraru.

— Carea si-n'i afli yitria — l'i dzîșu eu — va ți dau iți vrei.

— Nu voi țiva — dzâsi nîsu, — mași si-ți aduți aminti cîti vîrnă oară di mini și si-n'i aprindzi cîti-vîrnă țeară la băsearică, cum aprindu și eu trî-ațel țe n'i aspusi yitria. Ascultă, ma vrei s'ti vindîți: si acat un burdul'ac yiu, si-lu mol'i tu șpirtu, si-lu anvă-lești de apoia tu ună peatică și si-lu ascundzi tu ună băsearică, fără si ti veadă vîrnu. Aclo va sta patrudzăți di dzîli și patru-dzăți di nopți. Apoia va lu scoț di tu băsearică și va-lu badzi si sta y'inghiți dzîli tu un loc ascumtu și uscat, tra si s'usucă. Apoia va-lu l'ea di aclo, va-lu fați bucat miți și va-lu badzi tu ună cutii n'ică și il'acea easti etimă. Ma vrei si aminți vrearea a vîrnei feată, l'a ună bucată di burdul'ac, treți pri ningă feată tra-s dai di nîsă si agiundzi: di tu minuta ațea, feata cheari di vreari după tini.

Aestî fu urnimia a picurarlui. Ună turnată di tu Zagori în hoară, mi dușu la casa ațea apărȳisita al Djuvară, acățai un burdul'ac și feciu ași cum ni'-avea dzîsă picuralu. Și-u aflai yitria tu oară, că niveastă-mea, iți ded-di nîsă, cu burdul'aclu cîndu s'duțea, ună seară, la șopot tra s'l'ea apă, l'i si turnă mintea unășună. Alantă dzuă, cîndu mi duș si-u caftu, nîsă n'își cu arîslu pri budză nîinti și duchii că mi va. Dzuau ațea alăxim Nealili și după un mes feățim numta. Aspunesn'i voi tora, ca s'nu fu aestă Țama a burdul'aclui!

(Traducerea dacoromână în N-rul viitor)

Christea Geagea

Cimilituri

Doi câni gâtuiți
Peste poartă asvârliți.
(Desagii pe cal)

*

Patru merg,
Patru stau,
Patru vamă dau.
(Vaca mulgătoare)

*

Și de-aice până'n Rus ¹⁾
Tot căldări cu fundu'n sus.
(Mușunoaiele de furnici)

*

Cini mi-a găci gâcitoarea
Mănânce-mi spânzurătoarea!
(Strugurul de viie)

Auzite dela *Nicolai Huțuleac* din Frătăuțul-nou, Bucovina de
Leca Morariu

Un băiat și jumătate ²⁾

Vântul răscolia foșnete înviorătoare în frunzișul improspătat de mana cerului. Frunzele-și scuturau cei din urmă picuri de ploaie. Pământul fumea aburi calzi și dulci mirezme de flori și fânețe. Înserarea începuse a împânzi depărtările cu umbrele ei viorii. O vreme ca făcută pentru plimbare.

O luai pe părau în sus, printre bătrânele căsuțe țărănești de câte două-trei sute de ani. Casele acestea-s, ce-i drept, durate numai din lemn, dar au temelii trainice și pereți vârtoși criță, pe când colo casa unui vilegiaturist, abia de vre-o zece ani ridicată, stă azi vruite și se dărăpănează. De altfel și ea, cu toate aierele

¹⁾ Nume de localitate.

²⁾ P. Rosegger, „Ein Mann von fünf Jahren“ în „Geschichten und Gestalten aus den Alpen“, Reclam's Univ.-Bibl. Nr. 4000, — tradus și'n „Românul“ (Arad) din 16 Noemvrie 1915 de I. N. cu titlul *Un băiat groxav*.

ei de „vilă“ târgovească, ar vrea să pară că poartă 'n spate vre-o sutușoară de ani, dar lemuul ei boit a vechime, nici pe departe nu aduce cu fața arsă de soare și furtună a caselor țărănești.

Casele din valea noastră au numai câte un singur cat, dar acoperișul lor de scânduri e foarte ponciș și înc' odată pe atâta de înalt ca pereții. Țuguiatele haizașuri, se ridică peste toate celelalte clădiri din jurul lor, de par c'ar fi niște acopereminte de biserici gotice.

Plimblându-mă, zăresc deodată pe muchea unui acoperiș mișcând ceva. O mogâldeată mohorâtă care se trăgea încet dealungul haizașului. Nu era nici pisică și nici alt animal de casă nu era. Ai fi zis că-i o stafie, care aci se mișca zvâcnind, aci se opria locului. Mă apropiu și văd că-i un pui de om, un băiețel ca de cinci ani, bălai și rumân, cu capul gol, desculț, numa'n cămașă și cu pantalonașii pe el. Călare pe creasta acoperișului și ținându-se cu mâinile de lați ca pentru a-și struni calul, se mișca înainte până'n cea capăt al coperișului, pe urmă iară, câținel înapoi și din când în când striga: „Hi, căluț!“ Casa era calul lui de călărie!...

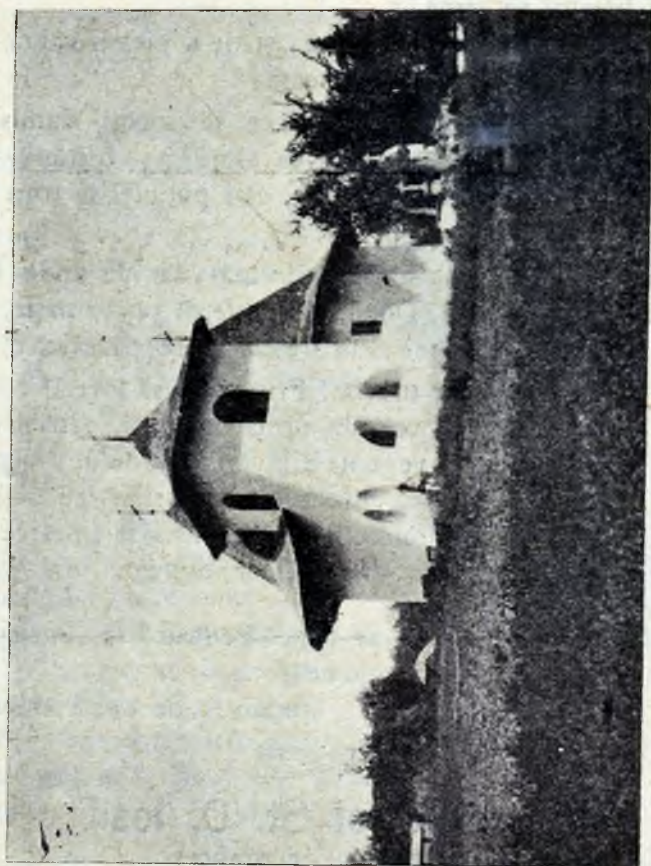
Când l-am zărit mi se muie genunchii de frică. Cum de-a ajuns copilul ăsta în vârful casei! Căsenii toți erau duși la lucru în țarină și n'aveau de unde ști în ce cumpănă le era copilul. Sărmanelul! Îmi venia să-i strig: „la seama! Ai să pici!“ Dar mi-era teamă că tocmai strigându-l l-oiu speria și-o să pice. El însă fără de nici o grijă călăria pe creasta casei de colo până colo și mereu își tot îndemna calul: „Hi, căluț!“

Nu mai aveam stare. Mă repăd pân' după casă și dau pe partea dinspre grădină de-o scară care ajungea până'n streșină. Dela streșină până'n vârful casei mai era, ce-i drept, scara de pe acoperemânt, dar ea nu se încheia cu cea de jos, ci pornia de mai la dreapta și trebuia să treci peste câteva scânduri poncișe pentruca să ajungi până acolo. Și totuși numai pe aice trebue să se fi urcat diavolul ăsta de băiat!

A călărit cât a călărit pe cel coperiș, zgâlțâit de vânt, a scuturat bine căpriorii dela capete, ca și când ar fi voit să se îndrepteze de trăinicia lucrului, pe urmă aduse piciorușul binisor peste haizaș și prinse a coborî pe scara de pe acoperiș. O clipă alunecă pe scândurile lucii de ploaie, dar ca un mătășor se prinse repede de-un fușcel. Peste tot se purta cu atâta cumpenire și îndemănare, încât pe ce, pe ce să-mi vie și mie inima la loc. Co-

borînd prinse a număra fuşceii: „Unu — doi — tlei — patlu — ținți — sase — ot — doisplețe...” Ei poznă, de-ar fi să sai tu și peste fuşcei așa ca peste numere, atunci, mă tem că moale nu ți-ar fi numărutul! — îmi zisei în gândul meu.

În sfârșit iată-l la streșină. Culcat pe spate și cu mâinile prins de scară începu de bucurie să bălăbănească cu picioruțele'n aier. Pe mine însă mă treceau răcorile de frică Deodată dădu cu

Biserica din Comănești (Bucovina), zidită la 1772 de Vornicul
Simeon Tăutu

ochii de mine și încremeni. Mă privia nemișcat, cu ochii țință. „Stai binișor, să-ți pun scara!” — zic eu și încep a apropia scara cea de jos ca să se încheie cu cea de pe coperiș; dar băiatul se trase repede înapoi și, cât ai bate'n palme, agi și sprinten ca o pisică, se cățără iară sus, în vârful casei.

Nu mai știam ce să încep. Îmi venia să strig în ajutor oamenii dela lucru. Apucaî coșul de iarbă verde de lângă porțiță

și-l deșertai pe lespezile de supt streșină, unde chibzuiam că nu-mai decât trebuie să pice micul meu mare îndărătnic. El însă stătea nemișcat în vârful casei cătând bănuitor la toate isprăvile desnădăjduirii mele. Pe urmă rotundul căpușor bălănel se întoarse înspre cealaltă parte a coperișului, unde nu se afla nici o scară. Ai fi zis că stă să se scoboare pe acolo.

Deodată glasul bătrânului țăran care se 'ntoarsese dela lucru mă făcu să tresar: „Îrra, da' dumiata ce te-ai apucat să faci aicea? Nu vezi că băiatul se teme?”

„Vezi bine că se teme” zic eu „și de-a pica îi vai de steaua lui. Cum de-l lăsați să se suie pe casă?”

„Vai de mine, domnule, d'apoi ce te socoți dumiata, de picat să se teamă el?! Un pușchiu ca ăsta?!” și bătrânul începu a râde. „Dacă nu s'a zbungui acuma, că-i puținel la trup și ușurel, apoi când să se mai zbunguel

„Bine, bine” făcui eu aprinzându-mă „dar de unde să știe bietul copil ce nenorocire, Doamne ferește, îl poate paște, și de unde vrei dumiata să știe el cum trebuie să se păzească?!”

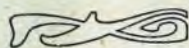
„Eh! Asta-i floare la ureche! Prin cireș să-l vezi! Nici pasere nu-ți trebuie! Până 'n cel din urmă crăcușor, până'n cea de pe urmă mlădiță! Asta și veverița din vârful bradului ți-o prinde! Nu-i pasă lui că se spânzură prin cei crăcușori uscați și suptiri, dar mi-te pe-un acoperiș trainic și tare ca ăsta să-i pesel?”

„Dar binè, moșule, nu strigai chiar dumiata mai adineori că se teme?!”

„Se teme! Vezi bine că se teme! Pentru că te vede pe dumiata: om străin! Deaceea se teme!”

(Continuarea urmează)

Traducere de Leca Morariu

Pe urmele lui St. O. Iosif

(Contribuțiuni biografice)

Sfârșit

Și-a făcut școala primară în Brașov (școala de lângă liceul ortodox). A urmat apoi o parte din liceu tot în Brașov la liceul ortodox („Andrei Șaguna”) unde tatăl său era director. Cl. I-a secundară în 1885/6; cl. a II-a în 1886/7; cl. III-a în 1887/8 cl. a IV-a în 1888/9. Mutându-se familia la Sibiu, Iosif a urmat cl. a V-a (în 1889/90) la liceul unguresc. Cl. a VI-a n'a mai ur-

mat-o la Sibiu¹⁾, pierzând un an din cauza unei grele maladii de stomah. Venit în România,²⁾ la București (în 1891), a fost dat intern la un pension, de unde apoi peste un an s'a înscris la liceul „Mateiu Basarab“ în cl. a VII-a. Și-a dat și bacalaureatul tot la acest liceu în a cărei comisie de examinare a fost și Titu Maiorescu.

A fost întâiu la București și numai după terminarea bacalaureatului a stat un an în Iași.³⁾

După terminarea bacalaureatului și după reîntoarcerea din Iași nu și-a urmat cursurile universitare la vreme, ci-a intrat la redacția ziarului „Epoca“, condusă de N. Filipescu, unde l-a cunoscut pe Al. Antimireanu și pe Virgil Cioflec, cu care a plecat la Paris (1900) unde l-a cunoscut și pe D. Anghel. La Paris⁴⁾ și-a scris *Patriarhalele* precum și *Traducerile din Heine*. Intors în țară la 1902 își inaugurează bogata activitate literară dela „Sămănătorul“.

Moldovean din Basarabia

Abia după activitatea dela „Sămănătorul“ își termină studiile universitare la facultatea de litere din București, când s'a și căsătorit. A avut o singură copilă, Corina născută în 1905.

¹⁾ Informația lui C. Sp. Hasnaș în „Flacăra“ IV, 1914—1915, 295: „La Sibiu termină încă două clase ale liceului“ — nu s'ar menține deci! (Nota Redacției).

²⁾ Venit împreună cu tatăl său, care fu nevoit „să pără-ească și Sibiul... și să vină în țară“ — cf. C. Sp. Hasnaș în „Flacăra“ IV 295. (Nota Redacției).

³⁾ Pentru această „stagiune“ ieșeană a lui St. O. Iosif cf. și V. Savel, *Contemporanii*, Arad 1920, 78. (Nota Redacției).

⁴⁾ G. Murgoci în „Flacăra“ An. II, 1912—1913. 293, jucându-se și el cu aceste încercări de a data „scrierea“ (?) *Patriarhalelor* etc. pretindea: „mai târziu, într'o pădure pe malul unei ape din Bavaria și-a găsit el liniștea ce nu i-o putea da Parisul și acolo a scris *Patriarhalele* și *Tălmăcirile din Heine* etc.“! (Nota Redacției).

Fusese în timpul și 'n urma studiilor universitare și custode la „Fundațiunea Carol I“, unde o cunoscuse pe viitoarea sa soție.¹⁾ Custode la „Fundație“ a fost până la sfârșitul vieții; în acest timp a mai fost tot custode și la muzeul Th. Aman, unde n'a funcționat mult.

La București a locuit întâi într'o mansardă, apoi, însurat, în Str. Virgiliu, și'n urmă divorțat fiind a locuit întâi în Str. 11 Iunie iar apoi în B-dul Ferdinand, unde a locuit până'n ziua morții.

Primele poezii se pare că au fost trimise la „Familia“ lui Iosif Vulcan din Oradea-Mare. Incepuse însă să alcătuiască verdelă vârstă de 13 ani [1888, prin clasa a IV-a secundară].

La București primele poezii au apărut în „Viața“ lui Al. Vlahuță și Dr. V. A. Ureche (1893 – 1896). Vlahuță l-a considerat toată viața ca pe un fiu sufleteș al său. La Vlahuță i-a cunoscut Iosif pe atâția scriitori și oameni de seamă, cari aveau întâlniri cu Vlahuță.

Caragiale cunoscându-l²⁾ i a arătat o afecțiune nemărginită și nu odată Caragiale și-a exprimat-o în public.

Ciclul operelor lui Wagner l-a tradus însărcinat fiind în special de Davila și Popovici Bayreuth. A fost premiat de „Societatea pentru literatură și teatru din Ardeal“ pentru o traducere.

Tatăl poetului a fost profesor în Turnul-Măgurele, unde a stat 9 ani.

Șt. O. Iosif a murit în 1913, 5 Iunie,³⁾ iar la 1916 a fost îngropată la picioarele sale și singura sa fiică — Corina — de 11 ani, omorâtă fiind de bombele avioanelor germane.

Gh. Maxim

¹⁾ Vezi scrisoarea lui St. Iosif către Sextil Pușcariu, publicată în „Gândirea“ I 354 (Nota Redacției).

²⁾ Vezi mărturisirile lui St. O. Iosif în articolul *Cum scria Caragiale*, „Flacăra“ An I 1911–1912, 121–122. (Nota Redacției).

³⁾ ??? Vezi scrisoarea tatălui lui St. O. Iosif către Natalia Negru în volumul *Helianta* 1921, 213: „Iubitul meu fiu... a răposat Sâmbătă demineată, în 22 Iunie.“ — „Sâmbătă.. în 22 Iunie“ nu poate fi decât numai 22 Iunie stil vechiu, deci 5 Iulie stil nou. (Nota Redacției).

Chiuituri

Fata care mn'i-o joc eu
Am adus o din Băcău
Pentru 'n leu și jumătate;
Și-am avut ce duce 'n spate!

*

Femeia care-i femeie
Poartă la brâu pungă, cheie,
Să mânânce și să beie;
Pe bărbat, dracul să-l ieie!

*

Sub răchita dela moară
Trage-o mândră ca să moară;
Ar muri și nu se 'ndură
Că mai are-un dinte 'n gură.

Auzite în Măzănaiești, Bucovina de

Gavril Ionescu

*

De-ai fi, lele, cum te ții
N'ai ține buci în budâi,
Că din buci ai face pânză
Și 'n budâi ai pune brânză.

*

Frunză verde ce nu este
Eu mn'i-s doftor pe neveste,
Și pe cari le doftoresc
Nici că se mai bolnăvesc!

*

Auzite „la joc” în Mitocul-Dragomirnei de

Leca Morariu

Cântece

Tinerețe, haine scumpe,
Purta-v'aș și nu v'aș rumpe
Și nu știu cum v'aș purta
Doară nu v'aș îngloda,
Și nu știu cum v'aș feri
Doară nu v'aș tăvăli.

Dela *Ion Prepeliță* din Horodnicul de jos, Bucovina

*

Fata cât îi fată mare
Merge strună pe cărare
Da după ce se mărită, —
Și mai strâmbă, și șoldită...

Dela *Onofrei Prelipcean* din Horodnicul-de-jos, Bucovina
culese de **Dimitrie Dan**

*

M'o trimăs mama de-acasă
Să-i joc fata cea „frumoasă“.
Și-am jucat-o: cea mai hâdă
Cu cămeșa cea mai mândră,
Ce-i cusută de-o vecină
Pentr'un căuș de fânină
Și-o felie de slănină...
Ba i o dat curechi și moare
Să-i facă și *pui* la poale,
Și cu hrișcă și cârnaț
I-o 'ncrețit o la grumaz!

Auzit dela *Nicolai Huțuleac* din Frătăuțul-nou Bucovina de
Leca Morariu

*

Mândra mea, cea de demult,
Tot mi-ai dat gura 'mprumut;
la vin' de seară la noi
Să-ți dau gura înapoi...

Strigă dragostea pe apă
Că nu-i pasă, nu se 'neacă,
Da urâtul pe uscat:
„Auleo, m'am înecat!“...

*

Frunzuliță sălcioară,
Mă pornii și eu la moară
Da nevasta, bolnăvioară! —
Și mă 'ntorc eu înapoi,
Bolnăvioară... între doi!...

*

— Ce stai, Gheorghe, năucit?
Ori boii ți-i-ai prăpădit?
— Boii nu i-am prăpădit,
Da un șerpe-am întâlnit,
Nu știu șerpe, ori balaur,
Că-i cu ochii ca de aur...

Auzite dela bădica *Vasile Hatnean* din Pătrăuți pe Suceava,
Bucovina

de *Leca Morariu*.

*

Frunză verde de lipan,
Tată am și mamă n'am
Și-s copilă de haram.
Tată am și mamă-avui
Și-s copila nimăru.
Mămuța-i sub iarbă verde,
Nu mă știe, nu mă vede ...
— Ieși, mămuță, de sub lut,
C'ai șezut destul de mult;
Ieși, mămuță să grăim
Cu streinii cum trăim!...

*

Frunză verde șulărea,
Când eram la maică-mea
Mâncam turtă de cenușă
Și la față eram rujă,
De cându-s la mama lui,
Mânânc fruntea grâului,

Mânânc pâne cumu-i spuma
Și-s la față cumu-i huma...

Auzite dela *Veronica Bixom* din Pojorâta, Bucovina
de Păr. Ioan Avram (Cernăuți)

*

Frunzuliță de dudău
De te ține mă-ta rău
Pentru că mi te vreau eu,
Spune-i mâni-ta așa:
Că atunci noi ne-om lăsa
Când a sta de-a număra
Iarba de pe cel hotar,
Frunza de pe cel stejar.
Și 'ncă nici nu ne-om lăsa,
Până când n'a sămăna
Sămânță de busuioc
Pe vătruță lângă foc.

— — — — —
Busuiocul de s'a coace,
Ne-om lăsa, că nu-i ce face!

Cules din Vicovul-de-jos (Bucovina)
de Axentie Bilețchi-Oprișanu

Multe și mărunte. . . .

Omul Ion Creangă. — Intervievat despre verzi și uscate prozatorul Jean Bart (= Eugeniu Botez), vecinul nostru, născut la ...Burdujeni..., ajunge să ne vorbească și despre Creangă. Și ne comunică deci Jean Bart un insignifiant de mic epizod, din care însă îl cetești atât de lămurit marele suflet-al lui Creangă. Și cuvintează amintirea lui J. Bart: „Printre atâția dascăli severi și înăcriți cari mi-au chinuit cu orele de clasă zilele copilăriei, îmi apare figura blândă și jovială a lui Ion Creangă pe care toți băieții îl iubiau. Omul aceasta, înalt și burtos, veșnic cu surâsul pe buze, radia pretutindene, pe stradă, ca și'n clasă, în

vorbă ca și'n scris, aceeași lumină, bunătate și veselie.“ „Stam în Sărărie și, iarna, ne dam drumul cu săniuțe pe lunecușul râpii dela Scăricica, trecând ca săgeata prin fața cocioabei lui Creangă. Într-o zi dascălul nostru, care privia din cerdac, și-a aruncat de pe umeri o cațaveică scurtă de blană de vulpe și a ieșit la porțiță. Oprind sania din coadă, după ce și-a îndesat bine în cap căciula albă de oaie, a încălecat cât era de mare pe săniuța mea și a pornit la vale, ca să ne învețe pe noi mucoșii cum trebuie să cârmim cu piciorul sania la cotitură.“ (vezi „Adev. lit.“ An. VII (?) 1926 Nr. 287)

Mărturie care ni-l arată pe acelaș Creangă rămas atât de necontagiat și de nesinchisit dinspre partea tuturor formelor convenționale, acelaș mare copil, mare prin chiar frageda lui sinceritate și prin toată spontaneitatea sufletului nedeformat de atâtea rezerve și reticențe ale individului „civilizat“ — acelaș Creangă care ni selămurește exact la fel dintr'o similară situație relatată¹⁾ de A. Gorovei. Era după congresul antisemit din 1882 ținut la Iași. Ferventul antisemit Creangă²⁾ forfotia și el printre congresiștii aceștia. Și zice apoi A. Gorovei: „Congresiștii plecau cu alaiu din Iași. La gară se adunase multă lume. În restaurantul clasei a treia, înaintea tejghelei pline cu păhare de bere, sta Creangă cu palăria lui cea mare pe cap, întovărășit de câțiva prieteni. — Ca să-l pot vedea mai de aproape, m'am alăturat lângă cercul acela așa de vesel. Creangă s'a uitat zimbând la mine, a luat un păhar cu bere de pe tejghea și mi l-a întins zicându-mi, ca și cum m'ar fi cunoscut de când lumea: — Trage-i și tu, bre!“

Va să zică: „Trage-i și tu bre!“ — ca și când Moș Creangă cine ști de când l-ar fi fost cunoscut pe flăcăuandrul, de vre-o 18 ani atunci, A. Gorovei!

* * *

Casa lui Creangă (la Iași). — Din bunăvoință d-lui I. Șiadbei posedăm recentul articol³⁾ din „Opinia“ (Iași An. XXII Nr. 5671 din 23 Aprilie 1926) despre Bujdeuca lui Crean-

¹⁾ Vezi Leca Morariu, Institutatorul Creangă 1925, 73 — 74 și A. Gorovei în „Șezătoarea“ vol V 191 — 192.

²⁾ Și Creangă rămâne, alături de Eminescu, printre marii și pilduitorii noștri antisemiți, orcât s'ar proțăpi un Barbu (?) Lăzăreanu de a ne dovedi altceva (vezi articolul Critică literară cu dedesubturi... în „Junimea literară“ An. XIII 1924, 382).

³⁾ Vezi „Junimea literară“ An. XV 1926, 41.

gă, articol iscălit R. S, ceea ce după distăinuirea d-lui Șiadbei va să zică R. Suțu. Iată-l deci:

Bojdeuca lui Creangă

În timp de doi ani, Bojdeuca marelui nostru scriitor Ion Creangă, prin îngrijirea Universității Iașene, care e proprietatea acestui imobil, a fost cu totul prefăcută. Casa a fost văruiată frumos, s'a reparat și s'a făcut din nou zaplasul la față, s'a făcut un trotuar bombat de la intrare până la ușa casei, de asemenea s'a reparat zaplasul din dosul casei, în sfârșit Universitatea cată ca în fiecare an să aducă noi îmbunătățiri „bojdeucei marelui scriitor popular Ion Creangă“.

Casa lui Creangă în Iași restaurată și făcută Muzeu

Grație măsurilor pe care le ia d. profesor P. Bogdan, administrator general al Universității, astăzi bojdeuca nu mai este expusă nici ploilor, prin faptul că s'au făcut reparațiuni în amănunțimi și la acoperemânt, — nici porcilor cari invadeau ograda mai înainte vreme, nefiind pe atunci îngrădită cum se cuvinea casa.

Înăuntru, în camera pe care o ocupa Ion Creangă, s'a păstrat ce s'a putut păstra, câteva fotografii de a'le lui I. Creangă când locuia această casă și pe când se afla la Slănic; apoi bojdeuca înainte de restaurare și din vremea când trăia Creangă.

De reținut e monumentul din ogradă, cu următoarea inscripție: „Ion Creangă, părintele literaturii populare, născut în satul Humulești jud. Neamț în anul 1837, încetat din viață la Iași la 31 Decembrie 1889, în etate de 52 ani Făcut monumentul cu îngrijirea prietenului său I. S. Ionesu“.

E tot ce poate fi mai nobil că Universitatea îngrijește atât de bine de acest scump cămin, în care și-a petrecut viața cel mai gustat al nostru scriitor.

R. S.

* * *

Iarăși scrisorile lui Creangă. — Și nici scrisoarea publicată, iarăși de Păr. D. Furtună, în „Ramuri” 1926, 136 nu mai poate fi socotită „inedită”, după ce același Gh. T. Kirileanu ne-a dat-o în „Ion Creangă” An. XII 1919, 102 (vezi și „Junimea literară” An. XIV 1925, 330). Reeditarea ei de astăzi poate avea doar meritul de a rectifica, nevrând..., o neglijență greșală de tipar, se pare, din „Ion Creangă” 1919. Căci, invitat de I. Negruzzi să scrie, Creangă răspunde: „Cu toate acestea, încurajat de D-voastră, voiui mai încerca a scrie câte ceva. Timpul însă, pe când voiui ave(a) ceva gata, nu vi-l pot hotări; căci știți D-voastră tare bine, că aceasta e treabă de gust, nu de silință.” („Ramuri” 1926, 136). . . . Pe când revista „Ion Creangă” încheia fraza lui Creangă cu: „că aceasta e treabă de gust, nu de știință”!! Și încă o neglijență, de sigur, în publicarea scrisorii din „Ion Creangă.” Cetim aici: „Stimate și mult iubite d-le Negruzzi! în loc de „Stimabile și . . .” cum cetim în „Ramuri” și cum scrie Creangă de obicei; vezi-i scrisorile din ediția I. Creangă Opere complete, Cernăuți (1924) 386 — 390.

* * *

Fapte! Dovezi! Ambiționatul dar atât de lăncedul Chișinău care nu ne trimite decât un foarte puțin cultural și, mai ales, foarte puțin basarabeian cotidian¹⁾ — înainte de ce se aventurează la gândul unei universități, să ne dea fapte și dovezi, luându-și pildă dela acea Craiovă bunăoară, unde chiar numai „Arhivele Olteniei” ale d-lui C. D. Fortunescu și-ar putea reclama cel puțin o întreagă facultate de istorie!

* * *

Semnificativă ambiguitate. — Documentară pentru desăvârșita absență a unei autorități critice din vremea noastră, e îngăimata atitudine echivocă a unor reviste — chipurile — protagoniste, ca „Gândirea” sau „Viața literară”, cari teoretizează pentru tradiționalism, admitând totuși o atât de pașnică coabitare

¹⁾ Și bine ar face biata „Dreptate” să fie cel puțin atât cât e „Gazeta Maramureșană” a Păr. I. Bârlea din Sighetul-Marmației!

cu cele mai abracadabrante îngurgitări de gargariseală „modernistă.” Să-i spunem poate noi pe nume acestei hibride ventrilo-gări de laie și bălaie? E punerea la adăpost împotriva bănuiei că ai putea fi socotit un biet anchilozat, neputincios de a mai vibra . . . în fa a „poeziei” lui Lucian Blaga ! . . .

* * *

Surprinzătoare inițiativă tinerească. — Bate vânt de primăvară și'n bătrâna Academie Română. Atât de interesante expoziții pe cari ni le-a dat — anul trecut: expoziția retrospectivă a presei noastre, iar acu de curând, expoziția vechii cărți românești, în vre-o 200 cărți garnisite și cu vre-o 70 de stampe istorice și etnografice — sânt dovezi de cea mai îmbucurătoare inițiativă. Plastice sinteze sinoptice asupra evoluției bătrânelor noastre tipărituri dădeau diagramele expoziției de cărți. Și ele nu ne menționau și Suceava noastră cu Răspunsurile la Catehismul calvinesc tipărit aici în 1645 de Mitropolitul Varlaam! Dar înțeleapta pildă a Academiei Române trebuie reeditată cel puțin în centrele marilor noastre biblioteci.

* * *

Puțină stilistică. — Și fiindcă în recenzia pe care o făceam cărții d-lui D. Caracostea *Personalitatea lui Eminescu* București 1926, vezi „Junimea literară” 1926, veni vorba de asperități stilistice și fiindcă nimene nu se pripește a le încondeia, o să le dăm tot noi nițică atenție. (Numele d-lui D. Caracostea e numai un accesoriu incidental, devremece greșelile pe cari le vom rectifica mișună în scrisul nostru de astăzi) Deci:

1. Chestiuni de eufonie. Graiul viu cel mai autentic dascăl de limbă, zice înaintea articolului nehotărît un, o numai într(u), dintr(u), printr(u), nu în, din, prin, ca d. D. Caracostea în un iexer 37, în un moment 60, în un articol 68, în o icoană 7, în o unitate 7, în o lume 29, în o deosebită lumină 35, în o mare măsură 37, în o clipă 49, în o intuiție 50, în o singură icoană 52, în o carte 73, în o unitate 74, în o lumină 80; din un ansamblu 8, din un sentiment 67, din o imensă rubire 41, din o firească mândrie 42, din o primejdie 60; prin o altă trăsătură 26, Prin o înțeleaptă confesiune 35, prin o înțelegere superioară prin o pornire 57, prin o sete 67. Dar d. Caracostea (ori poate zefarul?) înemirește totuși — ce-i drept mai rar — și forma curentă

într'un alt spirit 50, dintr'un proces 57, dintr'un volum 68, printr'un nesaftu 57! — Stăruim acum! Dovada că trebuie să zicem într'un, dintr'un, printr'o rezultă din faptul că în anumite tipare curente ale graiului zicem numai: într'o doară, într'o ureche, într'un picior, într'un buc, dintr'un condeiu; alte pildă: într'un noroc Budai-Deleanu, *Țiganiada* ed. Cardaș 1925, 230, 284, într'un ceas rău, Budai-Deleanu, *ibid.* 282, într'una Budai-Deleanu *ibid.* 299, — și deci la acelaș Budai-Deleanu: într'o lovită 246, Într'un măr să sui 275; apoi locuțiile populare într'o părere Creangă (ed. Cernăuți „Ostașul român“) 37, 82 și Tiberiu Crudu, *De pe la noi, ce-a fost odată* (1925) 52, într'o privire Creangă 60, 63; și: într'un rând Brătescu-Voinești, *În lumea dreptății* 1908, 62. Dar cu greșala aceasta dl. Caracostea se găsește în cea mai distinsă tovărășie, căci acelaș Creangă¹⁾ zice în una din zile ediția cit. 176, 265 alături de într'una din zile *ibid.* 178, și acelaș T. Crudu *ibid.* 73 zice în una pustie; și Sadoveanu în *Foi de toamnă* 1916, 202 zice În una din aceste inserări dar în vol. *Un instigator* 1922, 22 într'una; și chiar I. Gorun în *Știi românește?* 1911, 44 zice în o traducere, iar D. D. Patrașcanu în *Domnul Naie* 1921: din o mică pensioară 81, prin una din acele operații 102. — Ar rămânea să lămurim de ce graiul viu preferă înaintea articolului nehotărît prepozițiile într(u) dintr(u) printr(u) De ce? Probabil pentru evitarea unui „hiat“, formula într'un noroc fiind mai lesne de articulat decât în un noroc. Rămâne ca laboratoriile de fonetică experimentală, deci maestrul Iosif Popovici d. p. dela Cluj, să ne lămurească în ce consistă „hiatul“ lui în un ceas rău. Faptul relevat de S. Pușcariu în *Dacoromania* II 42 că se zice într'un, într'insul, dar în apă (și noi credem că limba literară zice și în adevăr,²⁾ nu într'adevăr cum vrea să stabilească *ibid.* d. Pușcariu) merită specială atenție.

Altă chestiune de eufonie. d-l. Caracostea zice: „în ceea ce privește ori și-ce trebuință trupească, câte odată chiar pornit spre ascheză“ — și ne debitează acea cacofonie enclitică care nu e mai efonică ca cacofonia inițială: ca căramida în versul lui Goga (*Cade-o lacrimă...*)

¹⁾ Pentru greșala lui Creangă (sau a „Convorbirilor literare“, poate) în o droagă ed. cit. 53 și pentru chestiunea aceasta la Creangă vezi ale mele *Drumuri moldovene*, Cernăuți 1925, 109.

²⁾ Vezi d. p. Eminescu în *Iuceafărul*: Venia plutind, în adevăr, Scăldat în foc de soare.

Fata jidovului, Ida
 Cu ochi verzi ca leușteanul,
 Cu păr roș **ca cărămida**.

Dar și cu această buruiănă stilistică d. Caracostea e în cea mai bună societate; în societatea estetului M. Dragomirescu d. p.: „**adică, ca** o dramă“ „Convorbiri critice“ An. III 1909, 104, *an-tiștiințifică ca* în *Știința literaturii* 12! Și nu mai insist asupra bieților noștri scriitori minori, sau asupra distinșilor noștri filologi, ci mă opresc la scriitorii - artiști pentru a înregistra speci-mene ca:

Și se'nalță din călcăie să-ți ajungă pân'la gură,
 Dăruind c'o sărutare acea tainică **căldură**

Eminescu, *Dalila*

Și cu mâneca **cămeșii**
 Zvântă-o lacrimă din gene

Goga *Pribeag*

— apoi *se ridică ca niște perii* Caragiale, *O falcie de Paște*; nu mai citez din duiumul cacofoniilor lui Delavrancea — care deține recordul ³⁾ și care, sub acest raport, e cel mai cacofonic dintre clasicii români; *să întorcă capul* Brătescu-Voinești, *În lumea drepății* 1908, 70; *ridică capul* D. D. Patrașcanu, *Domnu Nae* 1921, 140, *o păsărică ca toate* Sadoveanu, *Foi de toamnă* 1916, 9 etc. etc.

1) **Chestiuni de lexic impropriu**, de formă improprie a lexicului. D-l Caracostea se pasionează pentru clemente lexice hibride ca *cerințele* 8, 9, 28, 77, 78, *cerința* 10, 29, *conglăsuire* 9, 24, 28, *a conglăsui* 33, *conglăsuitoare* 75, *înărăurire* 71, *în-răurit* 71. — Dacă estetul M. Dragomirescu, fără să vrea, continuă erezia antineologistă a vremurilor sale ⁴⁾ vorbind despre *cerințele vieții* (*Știința literaturii*), 6) — nu rezultă de aici ca și noi să mai ținem astăzi la acești — chipurile: mai românești! — hibridi, cari în definitiv nu-s nici cuvinte neaoșe și nici neologisme (adecă, nici câne nici ogar: *con-glăsuire*!) Și întocmai cum o face graiul viu (care *viu* cum e, n'are nevoie de proptelele

³⁾ Și când te gândești că d-l Severian Procopovici (în merituosă broșură *Limba română vorbită în Bucovina*, Suceava 1922, 24) era mai gata de a decerne Bucovinei premiul I pentru cacofonie!

⁴⁾ Si mania antineologistă a lui T. Maiorescu vorbea în articolul *Come-diile d-lui Caragiale despre cerința unei morale*.

noastre, anihilând tot ce nu-i priește și asimilându-și tot ce i-i binevenit) — le vom zice deci bărbătește pe nume acestor atât de expresive și intraductibile și binevenite elemente neologice: *exigență, concordanță, influență* . . . Că doar nu ne om întoarce îndărăt la hibridul *discuviința* (=descalifica, dezavua) al lui M. Kogălniceanu, cf. „fără părtinire ăi voiu critica și în viitoriu, adecă îi voiu lăuda și îi voiu *discuviința*, una și alta după merit“ în „Dacia literară“ 1840 (citez după ed. a 2a, 1859, 205). Și nu ne-om întoarce la „*Propășirea*“ (ap. 1844) lui Alecsandri, I. Ghica și M. Kogălniceanu, la *propășirea* lui T. Maiorescu (*Neologismele* 1881), la *conlucrarea* (= colaborarea) aceluiași Maiorescu (*Neologismele*), și la *copârtaș*-ul (= membrul) lui Delavrancea, Discurs de recepțiune 1913, 3 și la *înărăurire*-a lui Brătescu-Voinești chiar (*In lumea dreptății* 1908, 128). Dar mai ales nu ne-om întoarce la de două ori condamabila *cerință*, croită în chip ardelenist după creștinescul și băștinașul *credință*, încât miroasă cât colo a *cădință* de a lui P. Maior (v. O. Densusianu, *Literatura română modernă* I 1920, 58). Decât această *cerință* doar *înriurința* să fie mai năsdărană, fiind: 1) purceasă din modelarea hibridă a neologismului *influență* — în *rîurire* și 2) altoită pe deasupra cu o *-ință* ardelenistă!

3. Chestiuni de repetare molestă. Cât de pasionat e d. Caracostea pentru *cerința* și *conglăsuirea* sa, — am văzut-o. Repetarea acestor pasionete ale d-lui Caracostea, bine-înțeles că numai simpatică nu poate fi, precum nu ne impresionează prea plăcut nici repetarea forțatului cuvânt *incunjurime* (la pag. 24, 21 și 58), care, Dragă-Doamne, îl înlocuiește pe mult mai precis conturatul, dar neologicul (!..) cuvânt *ambianță*, și precum nu ne afectează prea agreabil nici repetarea radicalului *întrepătrund* (la pag. 45, 63, 68, 73). Dar și mai penibilă — fiindcă i se adaugă o nuanță de burlesc — e insistența verbului *dospesc* în fraze ca: „împrejurarea externă... numai într-o atât capătă viață, într-o cât *se dospesște* cu adâncul sufletului“ (14), „Eminovicenii pot fi urmăriți până către 1736, timp îndelungat ca firea și sângele lor *să se fi dospit* cu viața românească“ (19), „origine slavă *dospită* cu viața românească“ (20)! Și impresia a acestor cuvinte — clișee, uzate din chiar pricina excesivei lor întrebuintări, e în adevăr cea a unei *dospiri* stilistice și-i cam aceeași ca d. p. nevolnica repetare a pronumelui *care* într-o frază cu etaj ca acestea din scrisul lui M. Dragomirescu: „E o poemă de câteva pagini *care* de

n'ar avea tonul epopeei, — nici n'ar putea fi considerată ca atare, *în care*, în afară de restrânsa lume a broaștelor și a șoarecilor de pe marginea unei belți, *în care* se află și crabul pe *care-l* trimit zeii, ca să-i sperie și să pună capăt luptei și în afară de scurta privire pe *care* poetul și-o aruncă asupra stăpânitorilor Olimpului, — *Batracomionachia* din punctul de vedere al amplitudinii este o simplă jucărie poetică" (în „Viitorul“ XVIII 1924 Nr. 4799); sau „Și așa se face că orce pas al istoriei literare *care* ne interesează prin perspectivă, este un pas *care* depărtează pe cetitor de opera literară, pe *care* trebuie s'o pătrunză prin adâncire" (în *Știința literaturii*, 22)!

Leca Morariu

De-ale Administrației

Ctitorii noștri. — Revista noastră a mai primit următoarele daruri: **3000 lei** dela BANCA SUCEVEANĂ; **350 lei** dela d-l *Eusebie Popovici* avocat București; **200 lei** dela d-l *Dr. Isidor Bodea*, Cernăuți; **150 lei** dela d-l inginer *Teofil Ivanovici*, Solca; câte **50 lei** d-nii *Dr. Christea Geagea*, prof. univ. Cernăuți și prof. *Gh. Maxim*, Cernăuți; câte **25 lei** d-rele *Elisaveta Lazarovici*, învățătoare Părtești-de-jos și *Rahila Straton* măiestră de atelier Părtești-de-jos, și d-nii *Alexandru Cozarchievici*, dir. școl. Părtești-de-jos și *Andrei Turculeț*, maistru de atelier Părtești-de-jos.

* * *

Pilda bună... — Generoasa pildă a d-lui revizor școlar *Ilie Doboș-Boca* (Suceavă) își găsește un continuator în d-l director școlar *Alexandru Cozarchievici* din Părteștiul-de-jos, — d-l *Cozarchievici* aducându-ne 8 noi abonați!

De-ale Redacției

În Sonetul d-lui V. Bogrea (Nr. 3 pag. 71) e de îndreptat:

1) *Eu te priviam uimit, parcă'n neștire* — nu: „Și te priviam“...;

2) *N'a mai rămas decât o amintire*

Ce sângere și doare ca o rană — nu: „Ce sângere și doare, crudă

rană“.

Bibliografie

Cărți

- Jean Bart (E. P. Botez), *Peste Ocean*, București
Nuși Tulliu, *Poezii* (în dialect aromân cu traducere dacoromână), București 1926.
I. E. Torouțiu, *Modernismul (Simbolism, Impresionism, Expresionism)* București, tip. Bucovina 1926.
M. Dragomirescu, *Știința literaturii*, București.
P. Dulfu, *Gruia lui Novac*, epopee, ed. a 7-a București „Cartea rom”.
Anton Pann, *Povestea vorbei*, I. Buc. „Cartea rom”.
D. Caracostea, *Personalitatea lui Eminescu*, București, Socec 1926.
Th. Capidan, *Românii Nomaxi* (Din viața Românilor din sudul Peninsulei Balcanice) cu 40 ilustrații și 2 hărți, Cluj 1926.
V. Bogrea, *Reflexii asupra anticlasicismului*, Cluj 1926.
Gh. Cardaș, *Cântece populare moldovenesti*, Arad 1926 (Bibl. Sămănătorul).
Ștefan Meteș, *Păstori ardeleni în principatele române*, Arad 1926, (Bibl. Sămănătorul).
N. I. Herescu, *Insemnări literare*, Arad 1926 (Bibl. Săm.).
Dr. Teofil Lupu, *Discurs la legea organizării ministerului sănătății publice*, București 1926.
Al. Bocănețu, *Terminologia agrară în limba română* (Extras din „Codrul Cosminului” vol. II 1925, Buletinul Institutului de istorie și limbă dela Universitatea Cernăuți), Cernăuți 1926.
Leca Morariu, *Morfologia verbului predicativ român, Partea a II-a Flexiunea, fascicola 1-a: Prezentul indicativ* (Extras din „Codrul Cosminului” vol. II 1925) Cernăuți 1925.
I. Mușlea, *La mort-mariage, une particularité du folklore balcanique* (Extras din *Mélanges École Roumaine en France* 1925)
Dr. G. Weigand, *Balkan-Archiv vol. I*, cotinuarea (! ..) *Jahresbericht-urilor* de până acum, Leipzig 1925.

Reviste

Il Folklore Italiano (Napoli) An. I. fascic. II, III și IV; *Wiener Zeitschrift für Volkskunde* (Viena) An. XXXI 1926 fasc. I - II (cu articolul lui Strzygowski, *Zur Rolle der Volkskunde in der Forschung der bildenden Kunst*); Continuarea revistelor românești menționate în bibliografiile de până aci și *Scântea* „rev. literară, științifică și de folclor” (Gherla).

Tipografia „Moderna“, Suceava.

Prețul Lei 25.—.

AN. I
1926

FĂT-FRUMOS

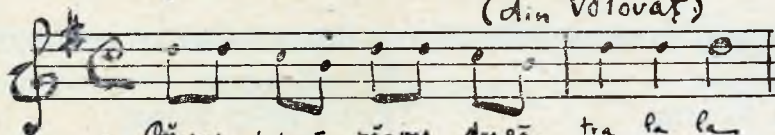
Nr. 5

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI FOLCLOR

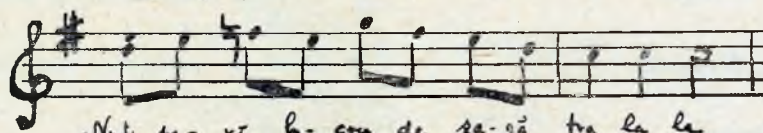
Redactor: Leca Morariu

Răvaș puică, răvaș dragă...

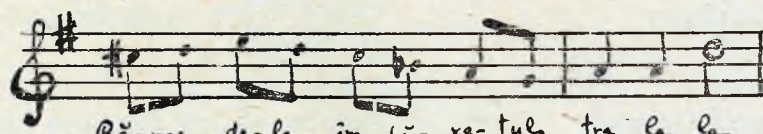
(din Vălovăț)

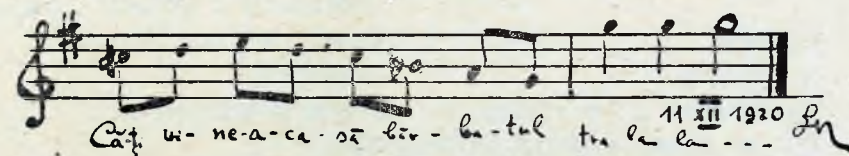
Ră-vaș, fui-că, ră-vaș dragă, tra la la

Nuți pe- re la- cou de sa- gă tra la la

Ră-vaș de- la im- fă- ra- tula tra la la

Că-ți u- ne-a- ca- să lă- ba- tul tra la la

Apare tot la două luni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

SUCEAVA, Spital

ABONAMENTUL (achitat anticipativ):

În Țară 100 lei pe an

În Străinătate 300 lei pe an

Colaboratorii plătesc*) jumătate!

CUPRINSUL :

V. Bogrea

V. Bogrea

Leca Morariu

Gh. Maxim

Leca Morariu

V. Bogrea

Al. Lambrior

Cântece

Christea Geagea

Cântece

V. Bogrea

Ion Mușlea și Leca Morariu

De-ale Administrației; Bibliografie.

Debemur terrae . . .

Reflexii asupra anticlassicismului

Erezie antineologismă

St. O. Iosif redactându-și poema

„Din zile mari“

Un băiat și jumătate (traducere
din P. Rosegger)

Epigramă

Obiceiuri din deosebite timpuri
ale anului

culese de D. Dan

Cum se câștigă dragostea fetelor
(traducerea textului aromân)

culese de Leca Morariu

Epigramă

Multe și mărunte . . .

*) Li se atrage însă atenția că mai sânt și reviste cari își plătesc colaboratorii!